

checkpoint

MAANDBLAD VOOR VETERANEN

Meidagen 1940

- Ooggetuige Rwanda en Afghanistan
- Veteranen wandelen voor KiKa

april 2012

3

Tweede Wereldoorlogveteranen vertellen over gevechten bij Ypenburg

De strijd om de residentie

72 jaar geleden, in de meidagen van 1940, zou er rond Den Haag een harde strijd worden uitgevochten tussen Nederlandse troepen en het Duitse luchtlandingsleger. Twee veteranen vertellen over de gevechten rond vliegveld Ypenburg waaraan zij deelnamen en die hen altijd zullen bijblijven. Een van hen, Jacob Rouwit: "Je wist helemaal niet wat er ging gebeuren. De officieren wisten denk ik ook helemaal niets."

Door: Gielt Algra

De strijd rond Den Haag, die bekend zou worden onder de naam 'de slag om de residentie', zou ook de geschiedenis ingaan als de eerste grote luchtlandingsoperatie. Elk jaar worden deze gevechten op 10 mei herdacht bij het stationsgebouw van voormalig vliegveld Ypenburg. De slag wordt ook herinnerd omdat de Nederlandse troepen daar wel degelijk in staat bleken Duitse troepen te verslaan. Daarmee werd de Duitse poging om de regering, het koningshuis en de generale staf in een overrompeling uit te schakelen, verijdeld. Hiertoe waagden de Duitsers de maand daarvoor

in Noorwegen al een poging, evenals in Denemarken, waar zij slaagden. De bezetting van de vliegvelden rondom Den Haag lukte slechts ten dele en zou door Nederlandse tegenaanvallen weer teniet worden gedaan. De dagen daarop werden de overgebleven Duitse troepen steeds verder door het Nederlandse leger in het nauw gedreven om uiteindelijk door de capitulatie van Nederland aan een volledige ondergang te ontkomen.

Checkpoint tekende al eerder de verhalen op van veteranen die uit eigen ervaring over deze strijd konden vertellen. Het verhaal van Paul Moerman (*Checkpoint 7-2011*) was voor Rouwit een reden om te reageren. Deze 92-jarige veteraan uit Rotterdam was ook betrokken geweest

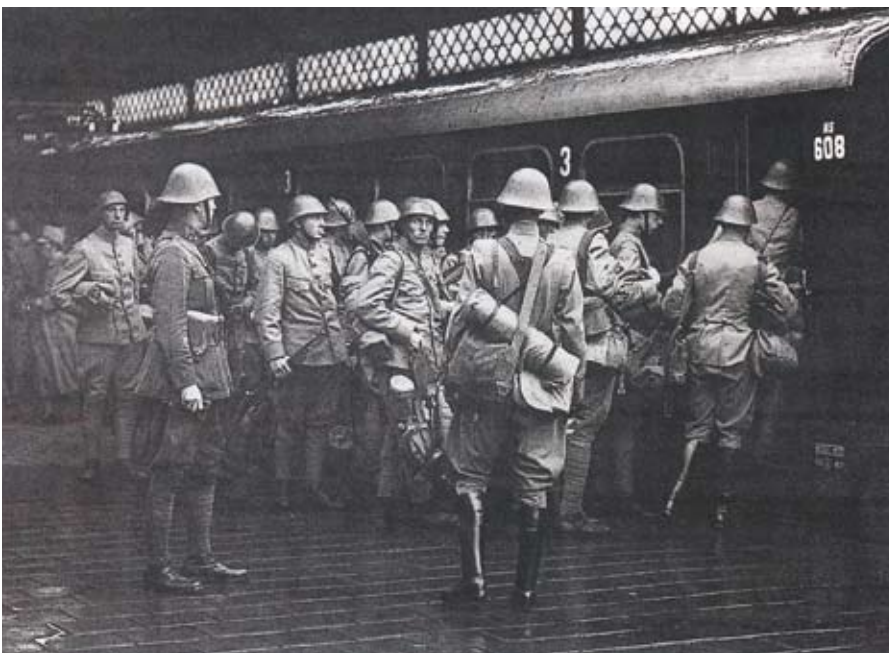
bij de strijd om de molen bij Overschie, wat prominent in het verhaal van Moerman terugkwam. Rouwit is daar zelfs bij gewond geraakt.

Toevallig kwam een andere veteraan die de strijd om de residentie aan den lijve ondervonden had, ook in beeld. Dit was Jan Hartering uit Purmerend, die zijn verhaal aan de vooravond van zijn 100e verjaardag vertelde. Beiden deden hun verhaal ten behoeve van het Interviewproject Nederlandse Veteranen en het is indrukwekkend om aan de hand van hun gesprekken de impact te herleiden van deze gevechten van mei 1940 die op hun netvlies staan gebrand.

Legering

Hartering en Rouwit dienden beiden, alhoewel niet bij hetzelfde onderdeel, bij het regiment Grenadiers en waren ook beiden sinds de mobilisatie in Den Haag gelegerd. Hartering op de Hyacintweg, waar hij fungeerde als sectiecommandant van een sectie zware machinegeweren. Dit deed hij in de rang van sergeant, hoewel het gebruikelijk was dat dit door iemand met een officiersrang werd gedaan. Rouwit was gelegerd aan de Acaciastraat en diende als soldaat. Hij stond gedurende die mobilisatieperiode nog de nodige tijd bij het paleis op wacht.

Op dinsdag 7 mei werd de machinegeweerseenheid van Hartering voor vier dagen naar vliegveld Ockenburg gedi- rigeerd om daar positie in te nemen. Hartering herinnert het zich nog als de dag van gisteren. "Ik zat te kaarten met de onderofficieren en toen kwam er een kapitein met honderd man die het overnam. Nou dat hebben ze geweten."

■ Militairen van de 1e compagnie van het 2e bataljon grenadiers vertrekken vanaf het Station Staats- spoor naar de Harskamp voor schietoefeningen, 1938. Foto: collectie NIOD

■ De 92-jarige Jacob Rouwit met de granaatscherf uit de Tweede Wereldoorlog die in 1974 uit zijn schouder werd gehaald. Foto: Birgit de Roij

Hiermee duidt Hartering op het noodlot dat deze groep trof, zoals achteraf bleek. Op 10 mei zou dit vliegveld door Duitse luchtlandingstroepen worden aangevallen en deze voor het merendeel uit rekruten bestaande groep, 'die jongens waren net 19 jaar' in de woorden van Hartering, zou de eerste klap opvangen, wat zware verliezen tot gevolg zou hebben.

Hartering zou hierdoor kans zien om, nu zij verlost waren van deze bewakingsfunctie, op de avond van 9 mei 1940 op verjaardagsvisite te gaan. Toen hij terugkwam in de Acaciastraat trof hij daar enige onderofficieren aan in een drinkgelag. Het was toen al twee uur in de nacht en nadat hij ze naar bed had

gestuurd, konden zij er een uur later al weer uit. Het geluid van vliegtuigen en bombardementen maakte aan hun toch al korte nachtrust wreed een einde. "In de richting van Monster en vliegveld Ockenburg konden wij vanuit de verte Duitsers zien landen. Toen dachten we: het is donderen geblazen."

Voor Rouwit brak deze vroege ochtend van de 10e mei 1940 op een soortgelijke wijze aan. "Eerst zagen we vliegtuigen en toen hoorden we: 'Der uit, der uit! Aankleden!'", vertelt Rouwit. "We moesten ons verzamelen en met de bus naar Ockenburg, halverwege bleek dat we naar vliegveld Ypenburg moesten. Er was veel spanning, je wist helemaal niet wat er ging gebeuren",

vervolgt hij. "De officieren wisten denk ik ook helemaal niets."

Terwijl Rouwit op weg was met zijn bataljon naar vliegveld Ypenburg werd Hartering met zijn eenheid eerst voor beveiligingstaken in Den Haag zelf ingezet. "We moesten auto's stoppen en controleren", vertelt hij. Nadat hij vervolgens bij Rijswijk met zijn eenheid een brug over de Schie moest veiligstellen, kregen ze daar vooralsnog nog enige, relatieve rust. Hartering vertelt hoe ondanks alle spanning er toen 'een dametje' op hen afkwam die vroeg of ze al ontbeten hadden. Toen zij ontkenkend antwoordden, zou zij ervoor zorgen, vertelt Hartering lachend om dat 'dameetje'. "Toen kregen we allemaal een kadetje met een kop koffie, allemaal!"

Eigen vuur

Voor Rouwit was er niet veel te lachen tegen die tijd: "Daar stonden we dan opgesteld langs de Schie met zo'n duizend man. En toen kwam er een auto vanuit Delft en daar zaten moffen in. Toen begonnen we allemaal te schieten, zonder commando of wat dan ook. Nou, als een zeef ging die het water in." Hoe het met de inzittenden afliep, kon hij niet aanschouwen, want ze moesten zich alweer verplaatsen. Hij werd over de Hoornbrug richting Delft met een groep van een man of tien neergezet onder leiding van een sergeant. Met gevoel voor humor, dat feilloos bij deze Rotterdammer lijkt te passen, vervolgt hij: "Toen moest die sergeant een vrijwilliger hebben en dat bleek ik te zijn, want hij wees mij aan. Ik moest naar voren om een luitenant te zoeken. De naam weet ik niet meer. Halverwege kwam ik iemand tegen in zijn ondergoed met zijn geweer bij zich. Hij schreeuwde: 'Ga terug, want ze schieten je hartstikke dood.' Ik vroeg naar die luitenant, maar hij gaf geen-eens antwoord. Ik dacht: ja, ik ga ook lekker terug. Dus ben ik weer teruggegaan, kruipend enzovoorts en tegen die sergeant zei ik: 'Nou, ik heb hem niet kunnen vinden hoor.'"

Ze kregen opdracht de Duitsers uit de Johannahoeve, die aan de rand van het vliegveld lag, te verdrijven en uit te schakelen. Daartoe moesten ze eerst de Schie over zien te steken en dat bleek moeilijk genoeg. Nadat ze met planken een soort van overgang hadden

gerealiseerd, bleven ze maar machinegeweervuur ontvangen, waardoor ze er niet overheen konden. Rouwit werd op dat machinegeweervuur afgestuurd en het bleek 'eigen vuur' te zijn dat hen belemmerde. Ondanks de aanwezigheid van officieren daar reageerde Rouwit furieus: "Ik heb een paar grote vloeken gelaten en ze uitgescholden tot en met." Bij terugkomst bleek zijn groep een stalen schuit gevonden te hebben en daarmee lukte het eindelijk de andere

kant te bereiken. Met vier man naast elkaar en de anderen daarachter liepen ze vervolgens het op een haakse bocht eindigende weggetje af dat naar de Johannahoeve leidde. Rouwit vertelt: "Wij waren nog maar effetjes die hoek om en toen werden we beschoten. Wat bleek nou? De Duitsers zaten onderin en daar had je van die kleine luikjes en daardoor hadden ze ons al gezien. En dus hebben ze ons lekker aan zien komen en konden ze ons lek-

ker neermaaien, bij wijze van spreken." Verschillende Nederlanders raakten gewond en anderen sneuvelden. Rouwit vertelt verder: "Ik riep: 'Dekken!' Ja, dat was secundewerk natuurlijk." Hoewel ze daarna allemaal gedekt lagen, bleven de Duitsers doorschieten. Van alles spatte de mannen van de groep van Rouwit in het gezicht door de kogelregen en er was geen doorkomen meer aan. Toen er dan toch een vuurpauze aanbrak, slaagden ze erin om een greppel te bereiken die hen aan het gevaar van de Duitse vuurwapens onttrok. Uiteindelijk zouden met behulp van pantserafweergeschut de Duitsers in de Johannahoeve alsnog uitgeschakeld worden.

Ockenburg

Hartering had zijn machinegeweren ondertussen teruggetrokken omdat anderen de positie van hem overnamen. Hij kreeg vervolgens van kolonel De Zwart van het regiment Jagers te verstaan dat ze mee moesten doen aan de aanval op vliegveld Ockenburg. Dit was een commandant van een ander regiment en Hartering ging opheldering vragen bij zijn eigen commandant. "Wat moet die vent nou? Gaat dat zo? We weten toch helemaal niets, dan gaan we toch niet met de hele sectie in het vuur zitten?" De commandant van Hartering wist ook niet wat hij tegen deze order moest doen, zodat ze het in de woorden van Hartering 'toen maar hebben gedaan'.

Op weg naar Ockenburg bleek dat er vanuit de richting Den Haag door de Nederlandse artillerie een beschieting werd uitgevoerd die ook de route van Hartering en zijn groep bestreek. Ze moesten erdoor om de hun aangewezen posities in te nemen. Hartering vertelt hoe dat ging. "Even kijken hoe lang het duurde en dan hup eroverheen en dan zaten we daar vooraan in de bosschages." Waarmee ze, nadat ze de regelmaat van de inslagen hadden bepaald, zich ertussendoor waagden.

Voor hen werden de Duitsers ernstig in het nauw gedreven door de beschietingen van vooral de Nederlandse artillerie en zij waren er de eerste getuigen van. Hartering vertelt hoe het verder ging toen de Duitsers onder deze druk het vliegveld moesten opgeven. "We hebben daar vrij veel krijgsgevangenen gemaakt. Overall lagen kapotte vlieg-

■ Jan Hartering werd onlangs 100 jaar. Foto: Karin Stroo

■ Duitse luchtlandingstroepen gaan aan boord van een Junker 52. Foto: collectie NIOD

tuigen, daar hebben wij ook Duitsers uitgehaald die zwaargewond waren.” Een geval van een Duitse soldaat die ze vonden van wie de benen in allerlei onnatuurlijke houdingen lagen, staat Hartering nog levendig voor ogen. “Dat hou je niet voor mogelijk”, voegt hij eraan toe. “Dat kwam gewoon over je heen, je zag het voor je ogen gebeuren. Er waren enkele jongens bij van 19 jaar, naderhand heb ik wel meegemaakt dat die helemaal gek werden.”

Delft

Voor Rouwit was het ondertussen na die daguren van de 10e mei wat rustiger geworden. Ze moesten zich naar Delft verplaatsen. Ze moesten zich voeden met wat zich aandiende en met de hulp van een boer die zijn melk toch niet kwijt kon en door hier en daar een kippenhok leeg te halen en een bakkerij af te struinen of daar ‘nog wat te bikken viel’, lukte dat wel. Over de wijnkelder in een zeker herenhuis vertelt hij: “Ja,

de hele colonne recht in het vuur van een verborgen zittende groep Duitsers. “We waren nog maar 50 meter op die secundaire weg en toen werden we volop beschoten. Van alle kanten, ook met lichtspoor. Nou, dat is wel angstig hoor. Dus ik zeg weer: ‘Dekken!’ Een vent naast me ging ook mee en zo lagen we met zijn tweeën achter een dijkje. Ik zei: ‘Zo kunnen ze ons niet zo makkelijk raken.’ Maar ze bleven maar schieten. En toen kwam even naderhand die hele horde, want het waren weet ik niet hoeveel mensen die de weg op gegaan waren, hard terug hollen als dolle koeien die op hol slaan. Ik denk: nou, wat is dat nou joh? En toen waren ze voorbij. En toen zei die maat: ‘Ik ga ook weg’. Ik dacht: ja, ik blijf hier niet alleen en toen ben ik ook teruggegaan.”

Oordeel

Het was nog niet afgelopen voor Rouwit. Op de laatste dag van de strijd in mei 1940 in de vesting Holland raakte

hoe hij met een groep van ‘een man of vijf’ de weg in de gaten moest houden, terwijl een andere groep op de molen bij Overschie afgang. “Daar waren huizen en ik zag een raam bewegen, nog eens kijken en opeens ontplofte er een granaat.” Rouwit weet nog steeds niet waar die granaat vandaan kwam en of het eigen vuur was van de Nederlandse artillerie. Bij de actie bij de molen vielen doden en gewonden “Ik was ook gewond”, vertelt Rouwit. Hij werd door verschillende granaatscherven geraakt en werd ijlings naar een verbandpost gebracht.

Hartering was die 14e mei ondertussen ook in de buurt aangekomen. Zijn eenheid was naar het dorpje Zweth gedirigeerd even ten noorden van Overschie. Zij kwamen daar onder vuur te liggen van Duitse vliegtuigen en vervolgens werd voor hun ogen het oordeel over Rotterdam voltrokken en zagen zij de stad in vuur en vlam gezet worden door de Duitse luchtmacht. Een gebeurtenis in de woorden van de nu 100-jarige ‘om nooit te vergeten’.

Granaatscherf

Alhoewel de strijd nu voor hen afgelopen was, zouden beide mannen nog een aantal ellendige jaren voor de boeg hebben. Dwangarbeid, ontsnapping en arrestatie, krijgsgevangenschap, gevaar van bombardementen: alles zouden ze nog meemaken, maar deze meidagen van 1940 zijn beiden hun hele leven bijgebleven.

Voor Rouwit lag de herinnering letterlijk wat pijnlijker. Hoewel hij in eerste instantie volkomen leek te zijn genezen van zijn verwondingen, werd hij zo nu en dan getroffen door extreme pijnen die hem soms belemmerden om ook maar overeind te komen. Bij een controle in 1974, omdat hij zo’n last had van blaasontstekingen, bleek er nog een granaatscherf in zijn rug te zitten. De granaatscherf had verschillende zenuwen bekneld, wat de verklaring was voor de verlammingen waar hij onder leed. De granaatscherf werd na 34 jaar verwijderd. Rouwit bewaart de scherf nog steeds.

‘We werden van alle kanten beschoten.

Dat was angstig hoor’

ik heb er niet aangezet, maar die hebben ze wel geplunderd.”

Toen ze via de Rijksweg 13 vanuit Delft op de daaropvolgende dag naar het zuiden moesten, werd hen meegedeeld dat de route al gezuiverd was van de vijand. Ze kwamen van een koude kermis thuis, want opnieuw liep

hij ook betrokken bij de acties bij de molen van Overschie en dat zou hem bijna noodlottig worden. Bij Overschie bevond zich nog een grote groep Duitse luchtlandingstroepen die probeerde vol te houden tot ze ontzet was door hun opdringende grondtroepen, die toen al bij Rotterdam stonden. Rouwit vertelt

De volledige interviews met Rouwit en Hartering zijn af te luisteren via www.veteraneninstituut.nl/projecten/interviewproject

Tweede Wereldoorlogveteraan Theo de Kleijn werd ingezet bij Maas-Waalkanaal en Grebbeberg

‘Je bent jong en kan

De Tweede Wereldoorlog veranderde het leven van Theo de Kleijn ingrijpend. Hij vocht in de meidagen bij het Maas-Waalkanaal en trok daarna terug richting de Grebbeberg, waar hij na een aantal dagen krijgsgevangen werd gemaakt. Terug in zijn geboortestad Nijmegen werd hij opgepakt en moest hij ruim drie jaar werken in Duitsland. “Ik heb veel meegemaakt. Maar je was met elkaar, met je kameraden. Dat vergoedt veel.”

Door: Linde van Deth

De Tweede Wereldoorlog begon voor Theo de Kleijn (92) in de kazematten bij de stellingen aan het Maas-Waalkanaal bij Nijmegen. In diezelfde stad was hij als bijna 19-jarige opgekomen in oktober 1938. De Kleijn deed een bakkersopleiding en was op dat moment bezig met zijn banketbakkersdiploma. De compagnie van De Kleijn was gelegerd bij het Maas-Waalkanaal en de soldaten sliepen 's nachts bij de boeren in de buurt. “De opleiding van een paar weken die we kregen toen we in dienst gingen, stelde niks voor. We wisten bij het Maas-Waalkanaal alleen dat we moesten schieten op de mensen die eraan kwamen aan de overkant. Wat wisten wij nou van oorlog?” De compagnie van De Kleijn stond

■ Tweede Wereldoorlogveteraan Theo de Kleijn op de plek waar zich de stellingen bevonden van het Maas-Waalkanaal, waar hij vocht in de meidagen 1940. Foto: Birgit de Roij

onder leiding van kapitein Boers. “Dat was een heel strenge man. Om het minste of geringste kregen wij straf”, vertelt De Kleijn. “En het was echt een vechtersbaas.” Boers is tijdens de gevechten op de Grebbeberg nog naar voren gestormd met zijn sectie. “Ik zie hem nog voor me met zijn pistool in de hand. Hij ging altijd voorop. Hij vertelde niet wat er ging gebeuren. Die jongens die mee moesten naar voren, die dachten waarschijnlijk helemaal niks. Je kunt ook niet meer denken.

Je gaat mee, je moet mee. Dat doe je gewoon. Het moet verschrikkelijk geweest zijn, met mensen om je heen die wegvallen.”

10 mei

Op de ochtend van de 10e mei werden de militairen om vier uur uit bed gehaald. Het zag zwart van de vliegtuigen. Het Maas-Waalkanaal had zeven bruggen, waarvan er vijf voor het Duitse leger van belang waren vanwege een mogelijke tweede toegang tot Bra-

ertegen'

bant. De twee noordelijkste bruggen bij Weurt en Neerbosch werden door de Nederlandse militairen op tijd vernield. De auto- en spoorwegbrug bij Nijmegen mochten pas vernield worden als daar van hogerhand toestemming voor werd gegeven. Toen er berichten kwamen van een Duitse aanval besloot kapitein Boers toch opdracht te geven de twee bruggen op te blazen. Een trein die vanuit oostelijke richting aan kwam rijden, werd in brand geschoten. De Duitsers wilden bij verrassing de brug bij Hatert nemen. Er werd geprobeerd die brug ook op te blazen, maar dat lukte maar gedeeltelijk. De Duitse infanterie kon er

nog overheen. Ook bij de andere bruggen ontstonden gevechten. "Wij kregen die ochtend al snel vuurcontact. We beschoten ook een Duitse motor met zijspan. Toen de situatie echt penibel werd, kreeg onze compagnie de opdracht terug te trekken richting de Grebbeberg. Ik en nog vier anderen waren met de keukenwagen, dus wij konden ons snel verplaatsen. Wij zijn via Beuningen en Druten naar Wamel gegaan. Bij Wamel konden we de Waal over. Wij waren rond vier uur in de middag bij de Grebbeberg en moesten daar wachten op de rest en alvast het eten bereiden."

De Kleijn stond gedurende de gevechten op de Grebbeberg met de keukenwagen op een bebost terrein achter Rhenen. Later bleek dat ze daar niet veilig stonden. "We moesten soms achter de wagen duiken vanwege het geweervuur. De kogels floten langs je heen." De militairen waarvoor zij moesten koken, zagen ze die paar dagen niet. Die waren ergens anders terechtgekomen. "We hebben het eten weggegooid, zodat de Duitsers het in ieder geval niet te pakken zouden krijgen."

De veteraan vertelt dat hij militairen weg zag vluchten van de Grebbeberg, ze renden langs hem heen. "Die terugtocht was verschrikkelijk om te zien. Er kwamen paarden met de artilleriestukken achter zich op ons afgestormd, zonder begeleiders. Er stonden daar wel kapiteins met pistool om de vluchtende militairen te dwingen terug te gaan, maar ze liepen gewoon door. En wij moesten daar blijven staan. Ik ben wel bang geweest toen de kogels om mijn oren floten. Ik dacht: dadelijk pakken ze ons ook. Maar je bent jong en je kan ertegen. En het scheelt dat je met je kameraden was. Je was met elkaar." Kapitein Boers trok op 13 mei, toen de Nederlandse terugtrekking begonnen was, nog met een compagnie door

■ Theo de Kleijn als dienstplichtig soldaat.
Foto: privécollectie Theo de Kleijn

het brandende Rhenen om de Duitsers te verdrijven. Toen bleek dat ze alleen waren en onder vuur kwamen te liggen, brak er paniek uit. Om de terugtocht ordelijk te laten verlopen, liet Boers de compagnie in exercitiepas door het brandende Rhenen het terrein verlaten. De Kleijn hoort dit voor het eerst, maar het verbaast hem niet. "Boers was een echte militair, die had de wind eronder."

Krijgsgevangen

Toen de Nederlandse terugtrekking begonnen was, kreeg de groep van De Kleijn de opdracht naar fort Honsdijk te gaan, waar, zo bleek later, ook de anderen van de compagnie terecht waren gekomen. Tijdens die tocht werden ze in de nacht van 14 mei gevangengenomen. "Toen moesten we door Rhenen heen en dat was een slagveld. Je moest over de lijken heenstappen. Dat was ontzettend heftig." De Kleijn vertelt dat hij daarna nooit meer terug is geweest naar de Grebbeberg of naar Rhenen. Ze moesten lopen naar Arnhem en werden als krijgsgevangenen afgevoerd naar kamp Luckenwalde. "Met de trein, in goederenwagens. In het kamp sliepen

we op de grond, op stro, net als varkens. We hadden geen kleren, je had je onderbroek vier weken aan. Vanwege mijn ervaring werkte ik in de keuken, maar ik hoefde niet veel te doen. We kregen toch alleen waterige soep en brood. Het was een zware tijd.” Hij herhaalt wat hij al eerder aangaf: “Maar je bent jong en sterk. Je kunt een heleboel hebben.” Zijn ouders wisten niets van zijn lot. Na vijf maanden werden de militairen weer naar huis gestuurd. “We waren tenslotte ook Germanen, zeiden ze.”

Fabriek

Terug in zijn geboortestad Nijmegen probeerde De Kleijn zijn leven weer op te pakken. Toen hij op een avond de stad in ging, werd hij samen met twee vrienden opgepakt door de politie. De volgende dag werd hij naar Duitsland gestuurd voor de *Arbeitseinsatz*, zonder dat hij zijn ouders nog kon waarschu-

‘Wat wisten wij nou van oorlog?’

wen. Hij werd ruim drie jaar tewerkgesteld in een chemische fabriek bij Leipzig. “Je kwam er niet precies achter wat er allemaal gemaakt werd. In ieder geval benzine. Het was keihard werken, het viel niet mee. Je sliep weinig, dus na zes dagen werken was je kapot. En je moest zorgen dat je geen straf kreeg. Degenen die naar het *Straflager*

moesten, kwamen terug als wandelende lijken.” Al die tijd in Duitsland had De Kleijn nauwelijks contact met zijn ouders. Wel hoorde hij door middel van een telegram dat zijn zus was omgekomen tijdens de bombardementen op Nijmegen in 1944. Hij kreeg het telegram twee dagen na haar dood. “Dat was vreselijk. Ik heb nog gevraagd of ik daarvoor naar huis kon, maar dat mocht niet.”

In juni 1945 werd de fabriek waar De Kleijn tewerkgesteld was, bevrijd door de Amerikanen. “Je hoorde al een paar dagen het geluid van de artillerie, die steeds dichterbij kwam, dat was mooi om te horen. Op de derde dag was het een ontzettend lawaai. Wij zaten in de schuilkelders en twee van ons moesten van de Duitsers met een witte vlag naar buiten. Ik ben toen gegaan.” De Kleijn wilde met een aantal anderen terug naar Nederland. “Ik heb daar bij de fabriek een vrachtwagen gestolen en benzine.

gegaan. In die trein heb ik nog een broek van een Amerikaanse soldaat gejat. Die heb ik in Nederland nog lang aangehad”, vertelt hij lachend.

De veteraan kwam in België terecht en ging vanuit daar naar Eindhoven. Daar moest hij met de vrachtwagen naar Nijmegen, want bussen en treinen reden er niet. De chauffeurs vroegen geld voor de rit naar het oosten. “Iemand heeft toen voor mij betaald, want we hadden natuurlijk geen stuiver.” Toen hij Nijmegen binnenkwam, kreeg hij de grootste klap. Hij raakt nog geëmotioneerd als hij erover vertelt. “De hele stad was kapot door het bombardement. Dat was een enorme klap. Wij wisten niet hoeveel schade er was aangericht. Ik vond het zo verschrikkelijk. Dat vergeet ik nooit meer.”

Veteraan

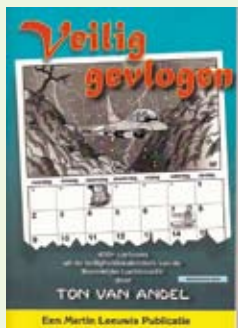
Na de oorlog leerde De Kleijn zijn vrouw kennen en ze trouwden in 1949. Ze kregen twee kinderen en inmiddels zijn er ook kleinkinderen en zelfs een achterkleinkind. Hij maakte zijn bakkersopleiding niet af. “Ik wilde niet meer leren, maar wilde na al die jaren wel eens wat gaan verdienen. Ik was 26 en had nog nooit iets verdiend. Ik wilde niet meer als leerling beginnen.” Via zijn broer ging hij bij de gasfabriek werken, maar kwam al vrij snel op de administratie terecht bij de incasso-afdeling. Tot zijn pensioen werkte hij bij het gemeentelijke nutsbedrijf. “Mijn hele jeugd is naar de knoppen gegaan. Eerst moest ik in dienst en kon daardoor niet verder leren. Toen kwam de oorlog en was alles weg. Alles wat je van plan was, kon je niet meer doen. Ik was serieus bezig met mijn vak, maar heb geen kans gekregen om daarmee verder te gaan. Maar toch, je moet niet zeuren. Ik heb er altijd wat van weten te maken. Ik ben blij met het werk dat ik uiteindelijk ben gaan doen. Ik heb hard gewerkt en het goed naar mijn zin gehad.” De Kleijn is altijd naar reünies gegaan, maar hij is de enige van de groep van de keukenwagen die nog leeft. Hij vertelt dat hij zich wel een echte veteraan voelt. “Van de Stichting 40-45 heb ik een vergoeding gehad. Daar ben ik blij mee, dat is toch een vorm van erkenning. We hebben hard moeten knokken en hebben toch wel veel meegemaakt.”

■ De verwoestingen van het bombardement op Nijmegen waren een enorme klap voor Theo de Kleijn, toen hij in zijn geboortestad terugkwam na ruim drie jaar *Arbeitseinsatz*. Foto: archief

Veilig gevlogen

Oud-luchtmachters zullen zich zeker de veiligheidskalenders met de cartoons van Ton van Andel nog herinneren. In **Veilig gevlogen** zijn ruim 450 cartoons uit de 36 tot nu toe verschenen veiligheidskalenders van de Koninklijke Luchtmacht

gebundeld. Al in 1952 werd de eerste tekening van Van Andel gepubliceerd in het onderdeelblad van Vliegbasis Volkel. Zijn volgende tekening, een karikatuur van een gevreesde adjudant met een 'flink uit de kluiten gewassen neus' werd niet geplaatst, maar bestraft met twee dagen licht arrest. In 1976 werd Van Andel, inmiddels technisch officier bij 306

squadron, benaderd om een aantal tekeningen te maken waarin de veiligheidsboodschap op een ludieke manier in beeld werd gebracht. In 1977 verscheen de eerste kalender, die toen een twaalfdelige veiligheidsposter werd genoemd. Meer informatie over de tekenaar en zijn andere werk is te vinden op www.humor.aero. Het boek geeft een goed beeld over de wijze waarop binnen de luchtmacht veiligheid op luchtige wijze onder de aandacht werd gebracht. Van Andel, die de luchtmacht al jaren heeft verlaten, blijft actueel met zijn cartoons. Het is een boek met mooie printen en vol humor dat bovenal nostalgische gevoelens oproept. (KvBW)

Veilig gevlogen – Ton van Andel

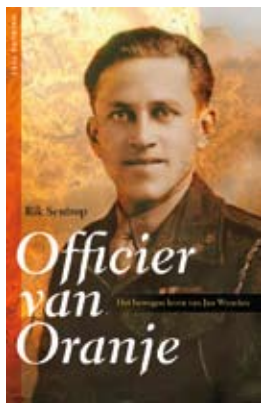
256 pagina's

€ 15,- (incl. verzendkosten)

Te bestellen via: martin@goodlanding.nl of Martin Leeuwis Publications, Postbus 192, 5250 AD Vlijmen

Officier van Oranje

Jan Wynekes (92), oud-kolonel der Artillerie GSB, neemt in zijn door Rik Sentrop opgetekende belevenissen tijdens de jaren 1939-1965 geen blad voor zijn mond. Het is van dik hout zaagt men planken, maar het leest als een trein. Tijdens

de meidagen van '40 ligt hij in stelling aan de Grebbelinie. Door een vreemd krassend geluid uit een loopgraaf ervaart hij dat de geruchten over verraad niet overdreven zijn. Hij betrapt een wachtmeester die voor de Duitsers een kaart tekent van de posities van de batterijen en kanonnen. De wachtmeester had een bedankbrief bij zich van een Duitse burgemeester. Kort daarna komt de stelling van Wynekes onder zwaar vuur te liggen.

Zijn vlucht naar Engeland via Zwitserland en Spanje is een verhaal op zich. Hij ontwikkelt er een zwak voor prins Bernhard en vindt er met Sheila Glazebrook de vrouw van zijn leven. Ze zijn nog altijd samen. De prins waardeert hij in

Londen als een belangrijke pion voor koningin Wilhelmina. Zichzelf noemt hij als stafofficier een ervaren 'legerzak' die van zijn hart geen moordkuil maakt. Daar hield Bernhard van. Als officier van de Generale Staf raakt hij bevriend met Bernhard in diens functie als Inspecteur-Generaal. Hij blijkt altijd in te zijn voor een geintje. 'Eigenlijk vindt Bernhard dat ik een te grote smoel heb, maar hij weet wat ie aan me heeft. Bovendien waardeert hij mijn solide voorbereiding van legeroefeningen.'

Na de oorlog maakt hij snel carrière in het Nederlandse leger, maar op 47-jarige leeftijd geeft hij zijn hoge rang op om in de voetsporen van zijn vader alsnog zijn door de oorlog afgebroken studie medicijnen te hervatten. De honderden baby's die hij tijdens stages ter wereld helpt, vormen een schril contrast met de dode Duitsers tijdens de invasie in Normandië die nog altijd op zijn netvlies staan. Hij besluit zijn werkzame leven als oud Dirigerend Geneesheer van de Weezenlanden te Zwolle. Wynekes is Ridder in de Orde van Oranje-Nassau en drager van het Oorlogs-Herinneringskruis met de gespen. (DS)

Officier van Oranje, het bewogen leven van Jan Wynekes

– Rik Sentrop

192 pagina's, geïllustreerd

€ 19,95 (veteranenprijs € 17,50; zie aanbieding pag. 48)

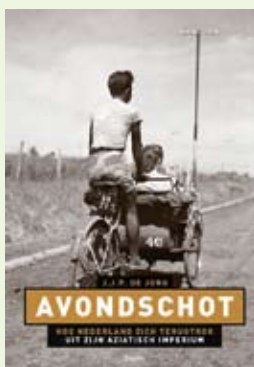
Walburg Pers, Zutphen (tel: 0575-510522)

www.walburgpers.nl

ISBN 9789057307553

Avondschoot

De monumentale studie **Avondschoot. Hoe Nederland zich terugtrok uit zijn Aziatisch imperium** van het oud-hoofd van bureau Indonesië van het ministerie van Buitenlandse

Zaken, dr. J.J.P. de Jong, verdient een grondige beschouwing. Helaas is daar binnen het bestek van *Checkboek* geen ruimte voor. We beperken ons tot de rol van het Nederlandse leger in het langdurige conflict. In het oude Indië werd bij het ondergaan van de zon een kanonschoot afgevuurd. *Avondschoot* symboliseert de schemering die viel over het imperium in Azië. De Jong komt als kenner van de koloniale

geschiedenis in *Avondschoot* tot verrassende conclusies. De opvallendste is dat Nederland zichzelf met alle moeite uit het Indonesische moeras omhoog heeft getrokken.

Het was Nederland zelf dat in februari 1949 de tering naar de nering zette en koos voor onmiddellijke overdracht van de soevereiniteit. De Veiligheidsraad, de *Republiek Indonesia* en de VS wensten vast te houden aan de geleidelijke dekolonisatie. Minister Stikker zette het Atlantisch Pact als hefboom in. Toen de Amerikanen overstag gingen en Nederland steunden, brak dat het Republikeinse verzet. Het legde de basis voor de succesvolle onderhandelingen met Mohamad Roem, Indonesisch diplomaat en minister, die dr. J.H. van Roijen,

Nederlandse vertegenwoordiger in de Veiligheidsraad, op briljante manier afrondde, aldus De Jong. Maar het pleit was nog niet beslist. Door oppositie van politici als Beel, Sassen, Romme en Spoor liep het Nederlandse beleid vast. De ten onrechte vaak verguisde minister-president dr. W. Drees en dr. Ide Anak Agung Agung namens Indonesië wisten dit funeste obstakel te doorbreken. De Nederlandse oppositie bleef zich roeren. Het Republikeinse leger keerde zich vierkant tegen het akkoord. Toch boog de *Tentara Nasional Indonesia* (TNI). Het Nederlandse leger had de TNI weliswaar niet verslagen, maar de TNI was ook niet in staat de Nederlanders een definitieve slag toe te brengen, aldus De Jong. Als instrument om het Van Roijen-Roemakkoord en de beslissende rondetafelconferentie tot stand te brengen was het leger echter hoogst succesvol. 'Zonder de aanwezigheid van het Nederlandse leger en zonder de voortdurende militaire inspanningen na de tweede militaire actie zou er van overeenkomsten geen sprake zijn geweest', aldus De Jong. Dat de Nederlandse militaire aanwezigheid een voorwaarde vormde voor het Nederlandse dekolonisatiebeleid en de onderhandelingen met de gematigde Republikeinse leiders is tot nu toe over het hoofd gezien. 'KL en KNIL namen deze rol in feite over van de Britten, die tot eind 1946 de touwtjes in handen hadden.' Avondschot is verhelderende boeiende literatuur over een traumatische periode in de Nederlands-Indische geschiedenis. (DS)

Avondschot – J.J.P. de Jong
786 pagina's
€ 34,90 (geen verzendkosten in Nederland)
Uitgeverij Boom, Amsterdam (tel: 020-6253377)
www.uitgeverijboom.nl
ISBN 9789461052704

Ook verschenen

Oorlog in je achtertuin

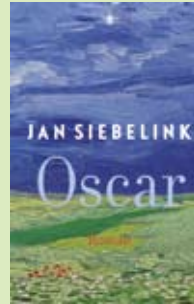

Jan Blokker jr. laat in *Oorlog in je achtertuin* de bewoners van de Gelderse vallei aan het woord. Hij vertelt hoe hun leven verstoord is geraakt door de oorlog die zich aan hen opdrong. Verhalen over het traditionele leven vóór augustus 1939, over de evacuatie, de oorlog die drie dagen lang door het gebied raasde en hun terugkeer in de vertrouwde omgeving waar het nooit meer zou zijn zoals vroeger.

Oorlog in je achtertuin – Jan Blokker jr.
208 pagina's, geïllustreerd
€ 24,95
Wbooks (voorheen Waanders), Zwolle
(tel: 038-4673400)
www.wbooks.com
ISBN 9789040076718

Oscar

Het nieuwste boek van Jan Siebelink, vooral bekend van *Knielen op een bed violen*, is getiteld *Oscar*. Vlak na de Tweede Wereldoorlog reist Oscar met Esmée, de weduwe van zijn vriend Id, naar Duinkerken. De plaats voert hem terug naar het begin van de oorlog, naar het moment dat hij en Id werden gemobiliseerd en uitgekozen voor een geheime missie naar Londen, om per auto geld naar de regering in ballingschap te brengen. De reis begint in Zeeuws-Vlaanderen, dat zich, in tegenstelling tot de rest van Nederland, medio mei 1940 nog niet had overgegeven. Maar Oscar en Id komen niet verder dan Duinkerken, waar ze belanden in Duits spervuur. Tijdens de reis met Esmée wordt Oscar gekweld door vragen. Zou ze vermoeden welke afschuwelijke gebeurtenis in Duinkerken heeft plaatsgevonden? En hoe zijn haar gevoelens voor hem nu Id er niet meer is? Een korte roman over liefde, vriendschap en schuld.

Oscar – Jan Siebelink
128 pagina's
€ 17,90
De Bezige Bij, Amsterdam (tel: 020-3059810)
www.debezigebij.nl
ISBN 978902346734

Stille handel

Sinds 2006 verschijnt er elk jaar een nieuwe Charlie Parker thriller van John Connolly. Connolly combineert *hard-boiled* stijlelementen met veel psychologie, soms zwarte humor en altijd met bovennatuurlijke elementen. Zo ook in zijn laatste boek *Stille handel*. In de uitgestrekte bossen op de grens van Canada en de VS, worden drugs, geld, wapens en zelfs mensen gesmokkeld. Een groepje soldaten pakt het anders aan en smokkelt eeuwenoude, waardevolle museumstukken, gestolen uit een museumkluis in Irak. Als de smokkelende soldaten een voor een overlijden, vermoeden de autoriteiten dat zij leden aan een post-traumatische stress stoornis. Omdat er geen sluitend bewijs te vinden is, wordt privédetective Charlie Parker gevraagd de sterfgevallen te onderzoeken. Hij ontdekt dat er in Irak gelijksoortige sterfgevallen zijn geweest en beseft dat de doodsoorzaak vreemder en afschrikwekkender is dan iemand zich kan indenken. Behalve Charlie Parker zelf.

Stille handel – John Connolly
382 pagina's
€ 18,95
Uitgeverij Luitingh, Amsterdam (tel: 020-5307340)
www.uitgeverijluitingh.nl
ISBN 9789024533176

Het verhaal levend houden

Indiëveteraan Ger de Jong zet zich op vele manieren in om het verhaal over Nederlands-Indië levend te houden. In 1986 was hij betrokken bij de oprichting van de Vereniging Oud Militairen Indiëgangers (VOMI) en hij is betrokken bij de realisatie van Indiëgedenktekens.

Door: Anne Salomons

Foto: William Moore

Ger de Jong had de Tweede Wereldoorlog van zeer nabij meegemaakt toen hij in de Bommelerwaard tewerk werd gesteld door de Duitsers. “Ik was ondergedoken na een oproep voor de Duitse *Arbeitseinsatz*, maar werd bij een razzia gearresteerd. Ik heb toen loopgraven moeten graven en stellingen moeten bouwen voor de Duitsers. Op een nacht in september 1944 ben ik ontsnapt en heb ik me bij de Binnenlandse Strijdkrachten gevoegd.” Later meldde De Jong zich aan als oorlogsvrijwilliger voor de bevrijding van Indië, dat toen nog door de Japanners bezet was. In september 1946 vertrok hij als vaandrig en commandant van een peloton dat uit jonge dienstplichtigen bestond, met de 7 december divisie naar West-Java. Hij zou daar drie jaar blijven, zonder verlof.

Indië

“In november 1946 namen we de post van de Gurkha’s over, toen hadden we ook ons eerste vuurcontact”, aldus De Jong. “Ik herinnerde me toen de radiooproep van generaal Kruls met de boodschap aan deserteurs dat ze zich moesten melden. Hij zei dat Indië toch zo’n prachtig mooi land was en dat er helemaal niets aan de hand was, geen enkel gevaar. Nou, dat werd meteen gelogenstraft. We kwamen op patrouilles langs

Naam en leeftijd:	Ger de Jong (86)
Rang en functie:	res kap der grenadiers
Uitzending:	Nederlands-Indië
Is nu:	gepensioneerd scheepsbouwer
Hobby’s:	research en publicatie, Indiëmonumenten
Hekel aan:	veteranen die voortdurend kritiek hebben op de overheid
Beste oorlogsboek:	<i>Een brug te ver</i> (Cornelius Ryan)

de demarcatieline en kwamen vanuit de kampongs regelmatig zwaar onder vuur te liggen. Je moest voor je eigen levensbehoud schieten, het was of hij of ik. Zelf ben ik er goed vanaf gekomen, maar er zijn wel drie jongens van mijn peloton gesneuveld. Die waren al begraven voordat hun ouders het wisten. Het sneuvelen van je maten is het ergste dat je mee kan maken, maar de volgende dag moest je gewoon weer door.”

De opvang na Indië was slecht. Veel jongens van zijn bataljon emigreerden naar Canada en Australië omdat er in Nederland geen werk en geen huisvesting voor hen was. De Indiëgangers kregen allemaal een Ereteken voor Orde en Vrede uit handen van hun burgemeester, behalve De Jong. “Ik kon me in Amsterdam melden bij een gemeentependance waar een man achter een loket mijn onderscheiding uit een laatje haalde en door het loket achteloos naar me toe schoof. Schandalig.”

Actief

De Jong had vanuit Indië geregeld dat hij in Nederland aan de hts kon gaan studeren. Het leven als brave en

gehoorzame student, tussen hele jonge knapen, was wel even wennen nadat hij in Indië als commandant had opgetreden. “Ik werd door mijn docent als snotneus behandeld.” Uiteindelijk studeerde hij toch af en werd hij scheepsbouwer, net als zijn vader en zijn grootvader. Bij de oprichting van de VOMI in 1986, vlak nadat hij als scheepsbouwer met pensioen was gegaan, kwam hij veel collega’s tegen van wie hij gedurende 38 jaar niet had geweten dat zij ook Indiëgangers waren. “Je sprak er niet over in die tijd.”

Sinds zijn pensioen zet de Indiëveteraan zich onvermoeibaar in om het verhaal over Indië levend te houden. Hij geeft lezingen, doet research en publiceert artikelen over Indië en is betrokken bij de realisatie van zo’n vijftig Indiëgedenktekens. Daarnaast is hij Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, erelid van VOMI-Nederland, erevoorzitter van VOMI-Zuid-Holland-Zuid, vicevoorzitter van de Bond van Wapenbroeders Zuid-Holland-Zuidoost en is hij actief lid van diverse veteranencomités. De Jong: “Indië heeft de rest van mijn leven bepaald.”

‘Ik voelde me meteen thuis’

Sinaïveteraan Miranda Schoute-Koning kan haast niet wachten tot het mooie weer aanbreekt. Dan kan ze samen met de mannen van de *Dutch Veterans Bikers Association* tochtjes gaan maken, op de motor uiteraard. Motorrijden is haar grootste hobby, maar ook de marine blijft trekken.

Naam en leeftijd: Miranda Schoute-Koning (43)
Rang en functie: matroos | OC, BDVB
Uitzending: Sinaï
Is nu: medewerkster accounting & treasury
Hobby's: tennis, motorrijden en varen
Hekel aan: mensen die zich boven anderen verheven voelen
Beste oorlogsfilm: U-571

Door: Anne Salomons

Foto: Karin Stroo

Zeven jaar geleden haalde Sinaïveteraan Miranda Schoute-Koning (43) haar motorrijbewijs. “Mijn man ging vaak met vrienden op de motor weg en dan zat ik alleen thuis. Toen ben ik ook gaan motorrijden.” Zo simpel is dat. Niet zonder trots vertelt zij dat er een Suzuki Intruder 700 in haar garage staat. Op de eerste mooie dag haalt ze hem tevoorschijn voor een ritje, liefst met de veteranen van de Dutch Veterans Bikers Association (DVBA). Vorig jaar had zij met ze afgesproken in Purmerend om kennis te gaan maken. Ze zou uiteraard met de motor komen, maar die bleek op het laatste moment stuk. “Nou mannen, ik ben jullie enige vrouw en ik ben met de auto”, was het eerste wat ze zei toen ze op het ontmoetingspunt aankwam. “Ik voelde me meteen thuis bij de mannen.” Inmiddels is motorrijden een van haar grootste hobby's, maar ook de marine blijft aan haar trekken, sinds 2010 is zij reservist.

Bunker

Na het behalen van haar mavodiploma meldde Schoute-Koning zich in 1985 aan bij de marine, met in haar achterhoofd dat ze dan veel zou gaan reizen. Haar vader was hierin een motiverende schakel omdat hij zelf als marinier in Nieuw-Guinea had gediend. “In eerste instantie wilde ik administratie gaan doen, maar de kans dat ik dan aan boord van de *Zuiderkruis* zou komen, was nihil. Dus gaf ik me op als verbindelaar, toen kwam ik echter terecht bij de Bijzondere Diensten en in plaats van op de *Zuiderkruis* werd ik in een bunker in Den Helder gepropt.” Dit vertelt ze lachend. Maar uiteindelijk ging toch een wens van haar in vervulling toen ze in 1988 op uitzending mocht naar de Sinaï. “Om de twee maanden gingen daar dertig militairen naartoe, vanuit alle krijgsmacht delen, dus ik was heel blij dat ik daar tussen zat.”

Sinaï

Na een opleiding in Ede vertrok Schoute-Koning voor een half jaar als verbindelaar naar het Noordkamp in de Sinaï. “Ik heb daar een heel goede tijd

gehad. Het was hard werken, maar in mijn vrije tijd stond ik altijd graag achter de tap in de Klompenbar of we gingen darten in de bar van de Engelsen.” Rottigheid heeft ze er niet meegeemaakt. “Ik herinner me nog wel een jongen van de marechaussee die een bedoeïen had doodgereden. 's Avonds stonden hele meutes bedoeïenen hem bij de poort op te wachten. Hij is toen snel gerepatrieerd.”

Terug in Nederland werd de Sinaïveteraan andermaal ‘in een bunker gepropt’. Geen probleem, ze was het inmiddels wel gewend. Maar toen ze in 1990 haar huidige echtgenoot ontmoette, was de omzetting van een KVV-contract naar een beroepscontract niet langer wat ze wilde en verliet ze de marine.

Vrouwen

Als lid van de DVBA ontmoet ze nu veel veteranen. Schoute-Koning: “Het is een heel laagdrempelige club. De leden zijn jong en oud, van allerlei missies en van alle rangen en standen. Dat maakt het ook zo leuk. Ik hoop natuurlijk wel dat er meer vrouwen bij komen. We gaan straks mooie tochten maken en scheuren echt niet met 180 over de snelweg. Juist niet.”

Info: www.dvba.veteranen.nl

Oud-commando's lopen 180 kilometer voor KiKa

In marstempo naar Roosendaal

Zestig oud-commando's trokken op 19 maart de wandelschoenen aan voor de Reüniewandelmars van 180 kilometer van Schaarsbergen naar Roosendaal. Ze zamelden zo een bedrag in van bijna 40.000 euro voor KiKa. Een van de deelnemers was voormalig militair arts luitenant-kolonel Rob Mes. Hij heeft niet zoveel met interviews, maar in dit geval maakte hij een uitzondering. "Voor het goede doel, voor KiKa."

Door: Marleen Wegman

Foto's: Birgit de Roij

Het initiatief voor de RWM, zoals de mars in de wandelgangen wordt genoemd, komt van enkele leden van de Commandovereniging Gelderland. Directe aanleiding was het 70-jarig bestaan van het Korps Commandotroepen (KCT) op 24 maart en de daaraan gekoppelde reünie. Over een goed doel hoefden ze niet lang na te denken. Het werd Stichting Kinderen Kankervrij (KiKa), dat fondsen werft voor onderzoek in de zeven kinderkankercentra in ons land. Een achterliggende gedachte is de overeenkomst tussen de moeizame strijd om kanker bij kinderen te genezen en de Elementaire Commando Opleiding (ECO). De route van de RWM voerde langs plekken die te maken hebben met de historie van het KCT. Zo werd de route gelopen die de commando's in 1944 volgden, nadat zij in vijandelijk gebied waren gedropt. De eerste stop was in Oosterbeek, voor een herdenking bij het graf van de eerste gesneuvelde commando in de Tweede Wereldoorlog, Bakhuis Roozeboom.

Afmatting

Daarnaast heeft de mars opvallende overeenkomsten met de 'afmatting', de laatste week van de ECO. Daarbij wordt in vijf dagen ruim 200 kilometer te voet afgelegd, met onderweg nog allerlei opdrachten. Op de vierde dag van de RWM, de verjaardag van het korps, werd een speciale herdenking ingelast voor korporaal Kevin van de Rijdt van het KCT. Hij kwam in september 2009 in Afghanistan om het leven.

Dag vijf stond in het teken van de commandantenmars. Dit is normaal gesproken de afsluiting van de ECO, een laatste mars van 25 kilometer met extra zware bepakking. Aan het einde hiervan worden de aspirant-commando's aan de poort van de Engelbrecht van Nassaukazerne onder luid applaus opgewacht door hun instructeurs en ouders/relaties. De deelnemers van de RWM moesten helaas nog een nachtje wachten voor ze naar huis konden. Vanuit tentenkamp Bakhuis Roozeboom op de Rucphense heide vertrokken zij zaterdagmorgen 24 maart voor de laatste 5 kilometer en een glorieuze binnenkomst door de 'Tranenpoort' van de Engelbrecht van Nassaukazerne.

Daarmee gaven zij het startsein voor de reünie van ruim drieduizend dragers van de groene baret.

Lof

De 63-jarige Rob Mes was behalve deelnemend wandelaar ook een van de twee artsen die het detachement rijk was. "Ik had een lijstje opgesteld van de spullen die ik als arts wilde meenemen. Het was nogal veel, dus ik ging met knik-kende knieën naar de Militair Geneeskundige Dienst in Roosendaal, maar het was geen enkel probleem. En dat geldt ook voor het hele logistieke gebeuren rond de mars. Alle lof!" Mes tekende op zijn 18e een contract voor 8 jaar studie en 10 jaar nadienen.

■ De deelnemers aan de Reüniewandelmars in Oosterbeek voor een herdenking bij het graf van de eerste gesneuvelde commando in de Tweede Wereldoorlog, Bakhuis Roozeboom.

Wie: Rob Mes
Wat: deelnemer en lid medisch team wandelmars voor KiKa
Waar: Nederland
Wanneer: 19-24 maart 2012
Contact: Sander de Vries, e-mail: covgelderland@korpcommandotroepen.nl,
website: www.covgelderland.nl

Hij koos bewust voor een studie geneeskunde in Utrecht in verband met de aanwezigheid van het Militair Hospitaal. "Ik heb daar veel tijd doorgebracht. Ik gaf er ook les." Gedurende de studie was hij contractueel verplicht om in de zomervakanties zijn vaandrigdiploma te halen. "Ik ben drie keer in de zomervakantie in dienst geweest. De derde keer maakte ik kennis met een instructeur van de commando's. De vakantie daarop zat ik in het tentenkamp." De eerste plaatsing na zijn afstuderen was in Roosendaal, op de Militair Geneeskundige Dienst van het KCT.

Libanon

Hij was graag chirurg geworden, maar binnen Defensie waren daar weinig plekken voor beschikbaar. "En op een gegeven moment had ik daar geen behoefte meer aan. Ik had mijn handen vol aan het invulling geven aan het beroep van militair arts. Dat is al een specialisatie op zich." Hij noemt de NBC-training, wondballistiek, duik-geneeskunde en de koud- en warmweerttraining. Mes volgde nog wel een opleiding tot tropenarts. "De laatste missie naar Suriname ging van start en daar was nog een arts voor nodig. Uiteindelijk ging de helft van de eenheid niet, onder wie ikzelf." Hij relateert dat door aan te geven dat hij bij de voorbereidingen voor de uitzendingen naar Namibië ('ging ook niet door') en Libanon nog profijt heeft gehad van de tropenkennis.

De voorbereiding voor Libanon vond niet alleen plaats vanachter het bureau. "Ik heb de verkenning gedaan, ben meegegaan met de kwartiermakersgroep en heb aansluitend mijn uitzendtermijn gedaan, met als basis Haris." Hij vertelt over de goede contacten met de aangrenzende bataljons, zoals de Fiji, de Ieren en de Noren die het hospitaal in Naqoura hadden. Daar werkte Mes diverse keren een week als de bezetting krap was door verloven. "Wij zaten in de luxe situatie met vier artsen: drie

dienstplichtigen en ik als stafarts. De meeste bataljons hadden twee artsen. De Fiji hadden er maar één en dat was ook nog een oogarts."

Luiken dicht

Hij praat niet graag over zijn ervaringen in Libanon. Hij vertelt hoe hij vorig jaar tijdens het defilé in Wageningen voor het eerst het toenmalige hoofd inwendige dienst en twee chauffeurs van de gewonden-YP's weer ontmoette. "Dat was emotioneel. Er kwamen een heleboel dingen weer naar boven. Fijne situaties, maar ook heel vervelende. Het valt niet mee als je met een patiënt in een gewonden-YP met de luiken dicht moet rijden, maar dat was echt nodig. Dat was geen pretje. Dat ik hier nog steeds rondloop, heb ik te danken aan mijn militaire opleiding."

Eind jaren negentig, kort voor het einde van zijn diensttijd, werd hij opnieuw uitgezonden. Dit keer naar Sisava in Bosnië. "Ik was kwaad. Ik had Libanon al gehad en er liepen er genoeg rond die nog nooit hadden buiten gespeeld, maar ik moest toch." Hij typeert die uitzending als 'een prettige werkvakantie'. "Daarmee wil ik helemaal niets afdoen aan de vervelende situaties die collega's daar hebben meegemaakt, zoals bijvoorbeeld in Srebrenica, maar ik zat daar in een totaal andere tijd."

Na zijn vertrek bij Defensie in 2000 had hij nog weinig contact met oud-collega's. Dat contact kwam weer toen hij ruim twee jaar geleden deelnam aan de Van Woerdenmars in Roosendaal. "Ik ben overgehaald om lid te worden van de Commandovereniging en sindsdien is er weer wat contact." Hij is via de Commandostichting nu ook betrokken bij de opleiding en terugkomdagen van de nuldelijns veteranenhelpers van het korps. "Ik zit daar niet in de rol van arts. Ik ben een van de maten die laagdrempelig hulp kan bieden aan een collega, voor wie ik misschien iets kan betekenen."

■ Deelnemer aan de Reüniewandelmars Rob Mes.

Inschrijfgeld

De inschrijving voor de mars was nauwelijks geopend of het maximumaantal deelnemers was al overschreden. "Ik stond op de wachtlijst, maar het aantal deelnemers werd verhoogd naar zestig, zodat ik er gelukkig toch tussen zat." Mes vertelt dat alle deelnemers voor de mars betaalden voor voeding, kleding, en dergelijke. Een deel van het inschrijfgeld gaat naar KiKa. Het meeste geld werd ingezameld door de wandelaars zelf. Sommige deelnemers lieten zich sponsoren per kilometer, anderen hadden hele bedrijven achter zich staan met grotere bedragen. Ook door individuele acties van de deelnemers kwamen de nodige euro's binnen. En oefenen? "Ik liep, net als de meesten van ons, van tevoren mijn eigen rondjes, eigenwijs als we allemaal zijn. Ik hoef niet per se vooraf zoveel kilometer te lopen. Ik heb genoeg lange afstanden gelopen. Het zit ook tussen je oren."